

Oláh Miklós

(1493, Nagyszében – 1568, Bécs)

prímás, esztergomi érsek

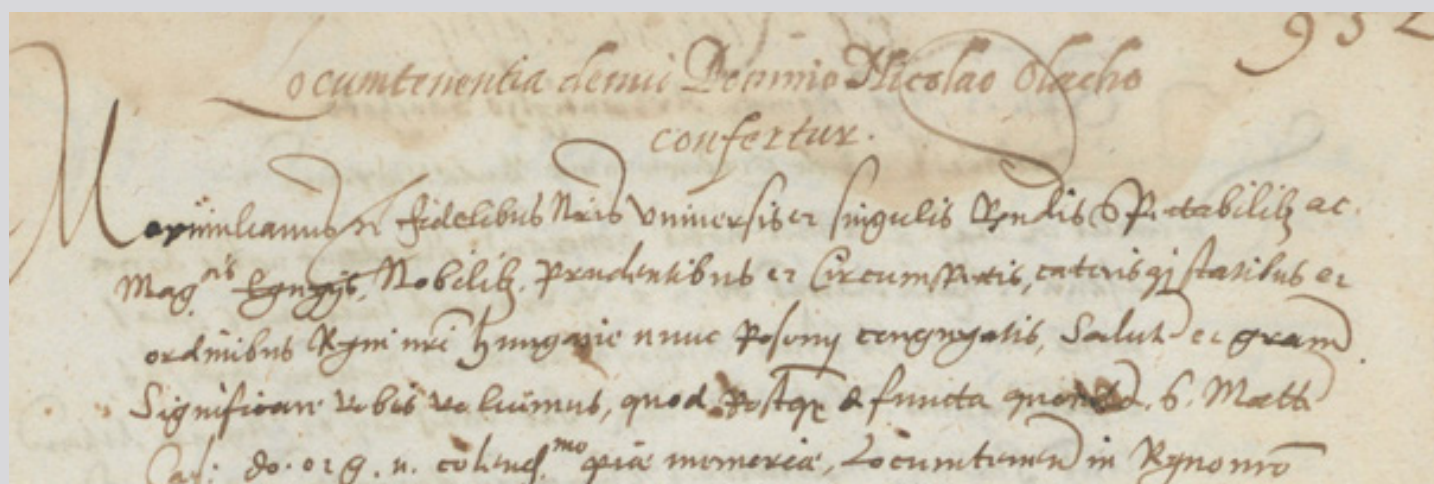
Apai ágon családja a Hunyadiakkal állt rokonságban. A váradi káptalani iskolában tanult, majd II. Lajos udvarába került, Mária királyné titkára lett, akit a mohácsi csata után Németalföldre is követett. Brüsszeli tartózkodása alatt írta két jelentős prózai művét, a Hungariát – az első Magyarországot ismertető munkát – és az Athilát. Kiterjedt levelezést folytatott a kor számos humanista tudósával, köztük Rotterdami Erasmusszal. Nemcsak prózai munkákat, verseket is írt, több kortársa sírfeliratát ő fogalmazta.

Hazatérve I. Ferdinánd szolgálatába állt, aki a Magyar Kancellária vezetését bízta rá. Zágrábi, majd egri püspöki kinevezése után 1553-ban esztergomi érsek lett. 1562-ben a nádori címet is elnyerte. Páratlanul nagy befolyással rendelkezve Buda eleste (1541) után azon dolgozott, hogy a maradék Magyarország egyházi és világi működését biztosítsa.

Újjászervezte az oktatást, a nagyszombati káptalani iskolát akadémiai rangra emelte és a jezsuiták nagyszombati letelepítésével kívánta továbbfejleszteni. A trienti zsinat és a katolikus megújulás gondolatát kiterjesztve megalapította az első magyar papnevelő intézetet (1566). Egyházmegyei zsinatokat tartott, megszervezte az egyházlátogatásokat, és támogatta a fiatal, tehetséges egyházi személyek továbbtanulását. Segítette a könyvkiadást, mely által hiánypótló szerkönyveket, liturgikus munkákat adott ki, valamint hitvédelmi köteteket, katekizmust jelentetett meg.

Humanista műveltsége együtt járt a könyvek szeretetével. Bécsben és Nagyszombatban jelentős könyvtárat gyűjtött össze, mely halála után szétszóródott, csak egyes darabjai ismertek.

Oláh Miklósnak köszönhető, hogy a török időkben a magyar katolicizmus megmaradásáról lehet beszélni.

Oláh Miklós helytartói kinevezésének II. Miksa általi megerősítése (1564. augusztus 5.)
Esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár, Batthyány-gyűjtemény Cat.V. Tit. II. a. pag. 952a
(kézirat)

Az Oláh Miklósról készült első, hiteles ábrázolást Hans Sebald Lautensack (1524–1560?) német rézmetsző készítette. Ez a kép először a bécsi Hoffhalter nyomdában nyomtatott *Breviarium Strigoniense* (1588) példányaiban, majd Johann Faber augsburgi prédikátor szintén ott megjelenő *Missa evangelica quid sit* (1588) című munkájában, harmadik alkalommal pedig 1560-ban a bécsi jezsuitáknál megjelent esztergomi rituáléban lelhető fel. A kép felújítását Donat Hübschmann (1540–1583) végezte el, 1560-ban fametszetet készített róla. A XVII. század folyamán ez szintén több alkalommal (1560, 1561, 1562) jelent meg. Ennek a fametszetnek rézlemezre vitt másolatát tartalmazza Péterffy Károly munkájának első kiadása (Pozsony, 1741).

Jeremias Gottlob Rugendas (1710–1772) német rézmetsző Oláh Miklósról készült portréja Péterffy Károly (1700–1746) magyarországi zsinatok történetét feldolgozó *Sacra concilia Ecclesiae Romano-Catholicae in regno Hungariae* című munkájának második kiadásában (Bécs, 1742) jelent meg. Rugendas számára feltehetően valamennyi korábbi metszet ismert volt, alapul szolgált a portré elkészítéséhez.

Oláh Miklós első, Hans Sebald Lautensack (1524–1560?) által készített portréja.

Breviarium Strigoniense (Wien, 1558)

Jelzet: A157

EFFIGIES R: D. NICOLAI OLACHI ARCHIEPI: ET COMITIS PERPETVI STRIGONIEN: PRIMATIS LEGATI NATI, AC SVMMI SECRETARII, ET CANCELLARI REGII IN HVNGARIA ETC. ANNO AETATIS SVAE LXV. INSIGNIA EIVSDEM DOMINI STRIGONIENSIS TV ES SPE REFVGIVM ET PROTECTOR MEVS DNE DEVS HSL

